

Saksfremlegg til interregionalt fagdirektørmøte

Til:	Interregionale møter innkjøp og logistikk, fagdirektører
Fra:	Sykehusinnkjøp HF
Dato:	
Saksbehandler:	<i>Bente Hayes</i>

Type sak (sett kryss)					
Utkvittering/avklarings sak:		Utsendt til informasjon:	x		
Temasak:		Unntatt offentlighet: <i>(hvis ja, angi §)</i>	Ja, jf. offl. § 13.1 jf. § 13.1		

Prosess (saksnr og dato)	
Tidligere behandlet i interregionalt fagdirektørmøte:	

Sak xxx-2025

Orientering om granskingssak

Hva saken omhandler i korte trekk

Sykehusinnkjøp HF (videre Sykehusinnkjøp) har med bakgrunn i en tredjeparts gransking utført en skjerpet aktsomhetsvurdering opp mot legemiddel-leverandøren Teva Norway AS. Konklusjonen til Sykehusinnkjøp er at man ikke anbefaler å avbryte kontrakter, men fortsetter å følge opp noen av funnene i samarbeid med leverandøren.

Da saken har hatt stor interesse, blant annet etter varslinger fra ansatte ved Oslo universitetssykehus, er det naturlig å orientere fagdirektørene om saken.

Bakgrunn for saken

Både de regionale helseforetakene og Sykehusinnkjøp er omfattet av åpenhetsloven. Sykehusinnkjøp sto i oktober 2024 som mottaker av et informasjonskrav i henhold til Åpenhetsloven. Dette besto av 30 spørsmål som er stilt «for å få bedre forståelse av deres vurderinger om å kjøpe produkter fra selskapet Teva Pharmaceuticals Industries». Samtidig mottok Oslo universitetssykehus og Helse Sør-Øst RHF et varsel om brudd på egne etiske retningslinjer ved å handle med dette israelske selskapet.

Lenke til svaret Sykehusinnkjøp sendte de som ba om informasjon iht. Åpenhetsloven, samt svar til Helse Sør-Øst RHF angående varselet ligger nederst i dokumentet.

Regjeringen kom 17. oktober 2024 med en uttalelse om at virksomheter må gjennomføre aktsomhetsvurderinger og skjerpet samtidig sin fraråding om handel og næringsvirksomhet som kan bidra til å opprettholde de folkerettsstridige israelske bosetningene. Med bakgrunn i dette valgte Sykehusinnkjøp å først innhente flere opplysninger fra leverandøren og deretter be om bistand fra ekstern tredjepart om å gjennomføre en gransking. Granskingen ble gjennomført av KMPG som både gransket om det var risiko for at produksjonen til Teva skjedde på ulovlig okkuperte områder,

men også at leverandøren på andre måter bidrar til å opprettholde Israels ulovlige tilstedeværelse i Palestina.

Saksfremstilling

Sykehusinnkjøp gjør aktsomhetsvurderinger i henhold til åpenhetsloven i alle anskaffelser. Formålet med dette er å unngå å forårsake eller bidra til negativ påvirkning på menneske- og arbeidstakerrettigheter, og forsøke å hindre negativ påvirkning som følge av anskaffelsen.

Sykehusinnkjøp er medlem av Etisk handel Norge og er forpliktet til å stille krav i anskaffelsene som tilsvarer eller er strengere enn Etisk handel Norges prinsipper for bærekraftig forretningspraksis (Code of Conduct). Sykehusinnkjøp benytter seg av et kontraktskrav for etisk handel som er utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for økonomi og forvaltning (DFØ) i alle legemiddelanskaffelser.

Utfordringer knyttet særlig til Teva

Teva er en leverandør med hovedkontor i Israel. Teva skriver på sine nettsider at de er blant de 15 største legemiddelselskapene i verden og blant de største i generiske- og spesialistlegemidler. I spørsmålene om Teva som Sykehusinnkjøp plikter å svare ut etter åpenhetsloven, samt innholdet i varslingsaken i OUS, er det særlig to forhold som er blitt tatt opp som en bekymring:

- Har Teva produksjon av legemidler på ulovlig okkupert område?
- Bidrar Teva direkte til brudd på folkeretten?

Juridisk avklaring

1. Sammendrag og konklusjon

Juridisk avdeling i Sykehusinnkjøp har, basert på KPMGs rapport, konkludert med at Teva ikke bidrar til opprettholdelse av den ulovlige israelske tilstedeværelsen på det okkuperte palestinske territoriet. Sykehusinnkjøp har ikke plikt til å si opp avtaler eller ekskludere Teva fra fremtidige konkurranser. Sykehusinnkjøp har imidlertid rett til å si opp avtaler, og det *kan* være åpning i anskaffelsesregelverket for å avvise Teva fra fremtidige konkurranser. Hvorvidt Sykehusinnkjøp bør/ikke bør benytte seg av slike adganger er ikke en juridisk vurdering, og juridisk avdeling tar derfor ikke stilling til dette.

2. Bidrar Teva til å opprettholde den ulovlige israelske tilstedeværelsen på det okkuperte palestinske territoriet?

Basert på rapporten fra KPMG er det ikke påvist tilstedeværelse, produksjon eller annen aktivitet i okkuperte palestinske områder. Israel har videre blitt anklaget for å tilbakeholde nødvendige legemidler fra Palestina, og Teva har i denne forbindelse blitt anklaget for å utnytte en monopolsituasjon til sin fordel. I KPMGs rapport kommer det frem at bevisene peker i ulik retning på dette punktet, og at det ikke kan konkluderes med at Israel har full kontroll over det palestinske legemiddelmarkedet.

I KPMGs rapport kommer det frem at Teva aktivt støtter det israelske forsvaret. De skal ha donert legemidler gjennom veldedige organisasjoner, og flere av Tevas ansatte har

blitt innkalt til militærtjeneste i Gaza. Teva har tidligere deltatt i et program som innebærer direkte pengedonasjoner til det israelske forsvaret, men kildene tyder på at de ikke lenger er del av dette programmet.

Basert på informasjonen som fremkommer i KPMGs rapport, er vår konklusjon at Teva ikke bidrar til opprettholdelse av den ulovlige israelske tilstedeværelsen på palestinsk territorium.

3. Har Sykehusinnkjøp rett eller plikt til å avvise Teva fra fremtidige konkurranser?

Juridisk avdeling vurderer at det ikke foreligger plikt til å avvise Teva fra fremtidige konkurranser. Den aktuelle bestemmelsen i anskaffelsesforskriften er § 24-2, som regulerer avvising som følge av forhold ved leverandøren. Oppdragsgiver plikter å avvise en leverandør hvis han er kjent med at et av forholdene som er listet opp i første eller andre ledd foreligger. Dette omfatter blant annet deltakelse i kriminell organisasjon, korrupsjon og bedrageri. Verken KPMGs rapport eller andre kilder taler for at noen av disse avvisingssgrunnene foreligger.

I § 24-2 tredje ledd listes opp en rekke forhold som gir avvisingssrett. En slik rett innebærer at oppdragsgiver kan velge om en leverandør skal avvises eller ikke. I denne forbindelse er det kun tredje ledd bokstav i som er relevant. Etter bokstav i kan en leverandør avvises «når oppdragsgiveren kan dokumentere at leverandøren for øvrig har begått alvorlige feil som medfører tvil om hans yrkesmessige integritet.» Rettspraksis og juridisk teori gir ingen klare grenser for bestemmelsens rekkevidde. Juridisk avdeling er ikke kjent med at bestemmelsen er benyttet i liknende tilfeller, og det vil nødvendigvis innebære en viss risiko å benytte den overfor Teva. Hvis det vurderes å avvise Teva fra fremtidige konkurranser, bør juridisk avdeling foreta en grundigere vurdering av muligheten og risikoen ved å bruke FOA § 24-2 tredje ledd bokstav i.

4. Har Sykehusinnkjøp rett eller plikt til å si opp eksisterende avtaler?

Etter «rammeavtale legemidler» punkt 2.3 kan kunden si opp avtalen «helt eller delvis med virkning fra 3 måneder fra den dato skriftlig oppsigelse er sendt». Sykehusinnkjøp kan med grunnlag i denne bestemmelsen alltid si opp en avtale, så lenge det foreligger en saklig grunn. I spesielle tilfeller kan en avtale sies opp med umiddelbar virkning, men dette knytter seg først og fremst til manglende levering. Oppsigelse av rammeavtaler må begrunnes og konsekvensen av begrunnelsen bør vurderes før eventuell oppsigelse. En oppsigelse begrunnet med nasjonal tilknytning kan ha uforutsette konsekvenser. Både rettslige og andre konsekvenser bør vurderes.

Anskaffelsesforskriften inneholder ingen bestemmelser som gir direkte plikt til å si opp en avtale. Forskriften § 28-3 gir imidlertid oppsigelsesadgang i særlige tilfeller, som antyder at en avtale må kunne sies opp dersom den er i strid med annet regelverk. Siden juridisk avdeling har kommet til at Tevas aktivitet ikke er i strid med verken anskaffelsesregelverket eller annet regelverk, er det ikke noe som tilsier at det foreligger plikt til å si opp avtaler med Teva.

Spesielle forhold interregionalt fagdirektørmøte bør være kjent med

Av ca. 2000 legemidler Sykehusinnkjøp har i sin anskaffelsesportefølje (aktiv avtaler),

var det per 1. februar 2025 9 virkestoff som har aktiv markedsføring av Teva, hvorav 7 omsettes. Fra 1. mai 2025 er det forventet at det kun er 5 virkestoff som Teva aktivt omsetter på avtale til en verdi av rundt 20 MNOK per år i netto innkjøpspris.

Avtaler med Teva i 2024 og fremover

Sykehusinnkjøp har formidlet prisavtaler mellom de regionale helseforetakene og Teva Norway AS, som pt. er gyldige eller i anbudsprosess, for følgende virkestoff:

ATC kode	Varebetegnelse	Historisk/forventet omsetning (Netto innkjøpspris)	Produksjonsland	
A16AX07	Sapropterin oppl tab 100mg	8 000 000 NOK (2024) 3 000 000 NOK (2025) 5 000 000 NOK (2026)	Polen	[REDACTED]
B06AC02	Icatibant inj 30mg/spr	2 000 000 NOK (2024) 2 000 000 NOK (2025)	Israel	[REDACTED]
C03XA01	Tolvaptan tab	4 000 000 NOK (2024) 4 000 000 NOK (2025)	Polen	[REDACTED]
L01XX27	Trisenox inf kons 2mg/ml	7 000 000 NOK (2024) 3 000 000 NOK (2025)	Romania	[REDACTED]
L03AX13	Copaxone inj 20 og 40mg/ml	9 000 000 NOK (2024) 4 000 000 NOK (2025) 0 NOK (2026)	Israel	[REDACTED]
N06BA07	Modiodal tab	4 000 000 NOK (2024) 4 000 000 NOK (2025)	Polen	[REDACTED]
L01CD01	Pazenir pulv til inf 5mg/ml	9 000 000 NOK (2024) 5 000 000 NOK (2025)	Nederland	[REDACTED]
N07XX07	Riluzol tab	2 000 000 NOK (2024) << 1 000 000 NOK (2025)	Hellas	[REDACTED]
L01EA01	Imatinib tab	2 474 000 NOK (2024)	Ungarn	[REDACTED]
L01EA02	Dasatinib tab	1 579 000 NOK (2024)	Ungarn	[REDACTED]
L04AE01	Fingolimod kaps 0,5mg	0 NOK (2024)	Israel	[REDACTED]

Prosess

Ansvar for å gjennomføre aktsomhetsvurderinger i anskaffelser og avtaleforvaltning ligger hos Sykehusinnkjøp. Det gjelder også informasjonskravet i henhold til åpenhetsloven. Dette kravet sier at oppdragsgiver er forpliktet til å svare på spørsmål om aktsomhetsvurderinger og prioriteringene som virksomheten har gjort, innen tre uker når det kommer en skriftlig henvendelse om dette. Retten til informasjon omfatter både generell informasjon om hvordan virksomheten håndterer negative konsekvenser, og spesifikk informasjon knyttet til varer og tjenester.

Forespørsler knyttet til dette informasjonskravet ble derfor svart opp av Sykehusinnkjøp etter et møte med leverandør. Innholdet i svaret ble delvis gjenbrukt da Sykehusinnkjøp ble bedt av Helse Sør-Øst om å svare om en varslings sak Oslo universitetssykehus HF og Helse Sør-Øst RHF mottok i oktober 2024.

Avgjørelsen med å be en tredjepart foreta en granskning ble tatt basert på sparring med medlemskontakt i Etisk handel Norge for å utføre den skjærpede aktsomhetsvurderingen på en best mulig måte.

Det må også opplyses at spørsmål rundt Sykehusinnkjøps avtaler med denne leverandøren ble tatt opp i [Stortingets spørretime](#) 20. november 2024 av Seher Aydar (R) og besvart av helse- og omsorgsminister Jan Christian Vestre (Ap). Spørsmålet var om regjeringen mente at Sykehusinnkjøps tolkning om ikke å kjøpe varer fra Israel kun gjelder virksomheter lokalisert på de okkuperte palestinske territoriene er riktig forståelse av regjeringens fraråding. Helse- og omsorgsminister Jan Christian Vestres svar var at det måtte tolkes bredere enn kun lokalisering på okkupert område.

Vurdering

Sykehusinnkjøp har med bakgrunn i utførte aktsomhetsvurderinger og granskningen vurdert at det ikke anbefales å avbryte kontrakter med Teva, men fortsette å følge opp noen av funnene i samarbeid med leverandøren.

Omdømme

Problemstillingene er av vanskelig karakter for alle parter, og har medført en del oppmerksomhet, både blant ansatte i spesialisthelsetjenesten og i media. Sakens kompleksitet er til dels vanskelig å kommunisere, og omdømmerisikoen anses først og fremst å handle om hvorvidt man lykkes i korrekt fremstilling av fakta i forbindelse med saken. Det er derfor viktig at avtalepartene kan svare ut spørsmål knyttet til innholdet i granskningsrapporten, og hvilke vurderinger som ligger til grunn for valget om å opprettholde avtaleforholdet med Teva.

Forslag til konklusjon:

- **Det interregionale fagdirektørmøtet tar saken til orientering og ber Sykehusinnkjøp HF fortsatt følge opp saken med gjeldende leverandør og vurdere tiltak hvis det oppdages ny risiko for brudd på menneskerettigheter.**

Vedlegg:

1. [Internettsak med svar på informasjonskrav ihht Åpenhetsloven og svar til Helse Sør-Øst RHF knyttet til varslings sak](#)
2. Rapport fra KPMG om Teva:
<https://www.sykehusinnkjop.no/4b01f0/siteassets/bilder/nyheter/2024/gransking-teva/kpmg-targeted-research-teva-december-2024.pdf>
3. Nyhetssaker på nettsidene til Sykehusinnkjøp HF om saken:
  - <https://www.sykehusinnkjop.no/nyheter/nyheter-2024/ekstern-gransking-av-leverandor/>
  - <https://www.sykehusinnkjop.no/nyheter/nyheter-2024/gransking-teva/>
4. Stortingets spørretime
  - <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Sporretimesporstal/et-sporretimesporstal/?qnid=98528>